

چکیده

رابطه تاریخی چین با افغانستان با سه دوره مشخص می‌شود. بیگانگی در دوران جنگ سرد (۱۹۵۵-۱۹۹۰) با افزایش نگرانی در مورد نفوذ تروریسم از افغانستان به اویغور (۲۰۰۰-۱۹۹۱) و فعالیت شدید در حال تحول در امور افغانستان پس از تهاجم ایالات متحده (۲۰۰۱-۲۰۲۰). از زمان خروج نیروهای ایالات متحده از افغانستان در اوت ۲۰۲۱، پکن یک سیاست تعاملی جدید و پنج وجهی را در قبال افغانستان اتخاذ کرده است: پذیرش عملگرایانه و محتاطانه تسلط طالبان بر امور افغانستان؛ جلوگیری از ظهور مجدد افغانستان به عنوان پناهگاهی امن برای تروریست‌ها با تسهیل یک سیاست فراگیر در کشور؛ نشان دادن نگرانی‌های بشردوستانه بیشتر و شرمسار کردن آمریکا و غرب به خاطر سلب مسئولیت از خود. شکل دادن به این سیاست جدید، چهار عاملی هستند که بر سیاست چین در قبال افغانستان تأثیر گذاشته‌اند و در آینده هم تأثیر خواهند گذاشت: امنیت و ثبات در ایالت سی کیانگ و منطقه مرزی غربی چین؛ جایگاه افغانستان در راهبرد بین‌المللی فراگیر چین، سیاست‌های قدرت‌های بزرگ که شامل ایالات متحده می‌شود و ارزش اقتصادی افغانستان.

افغانستان در
ژانویه سال ۱۹۵۵
با جمهوری
خلق چین رابطه
دیپلماتیک
رسمی برقرار
کرد و یکی
از اولین
کشورهایی
بود که دولت
جدید به رهبری
کمونیست‌ها
را در پکن
به رسمیت
شناخت

پیشگفتار

خروج مفتضحانه ایالات متحده از افغانستان در اوت ۲۰۲۱ پس از یک مداخله ۲۰ ساله، چین را به بزرگ‌ترین کشور منطقه تبدیل کرد که در امور آینده افغانستان تحت سلطه طالبان نقش مهمی دارد. سیاست چین در قبال افغانستان پس از خروج آمریکا چیست؟ تا چه حد به دنبال اعمال نفوذ خود خواهد بود؟ به نظر من چین یک سیاست تعاملی جدید و پنج جانبه را در قبال افغانستان اتخاذ کرده است: ۱. پذیرش عملگرایانه و محتاطانه تسلط طالبان بر امور افغانستان؛ ۲. جلوگیری از ظهور مجدد افغانستان به عنوان پناهگاهی امن برای تروریست‌ها؛ ۳. تسهیل یک سیاست فراگیر در کشور؛ ۴. نشان دادن نگرانی‌های بشردوستانه بیشتر و ۵. شرمسار کردن آمریکا و غرب به خاطر سلب مسئولیت از خود. با این حال هر چند سیاست چین قطعاً فعال‌تر و سازنده‌تر شده است، اما همچنان با محدودیت‌های عمده‌ای چون بدگمانی به طالبان و رقابت فزاینده با ایالات متحده دست به گریبان است.

من با ترسیم پیشینه تاریخی روابط چین و افغانستان شروع و سه مرحله از این رابطه را از زمان تأسیس جمهوری خلق چین در سال ۱۹۴۹ تا خروج ایالات متحده در سال ۲۰۲۱ از یکدیگر تفکیک می‌کنم: ۱. بیگانگی در دوران جنگ سرد (۱۹۵۵-۱۹۹۰)، ۲. افزایش نگرانی در مورد نفوذ تروریسم از افغانستان به اویغور (۲۰۰۰-۱۹۹۱) و ۳. فعالیت شدید در حال تحول در امور افغانستان پس از تهاجم ایالات متحده (۲۰۰۱-۲۰۲۰). سپس به بررسی چهار عاملی که بر سیاست چین در قبال افغانستان تأثیر گذاشته‌اند و در آینده هم تأثیر خواهند گذاشت می‌پردازم: ۱. امنیت و ثبات در ایالت سی کیانگ و منطقه مرزی غربی چین؛ ۲. جایگاه افغانستان در راهبرد بین‌المللی و فراگیر چین؛ ۳. سیاست‌های قدرت‌های بزرگ که شامل ایالات متحده می‌شود؛ و ۴. ارزش اقتصادی افغانستان.

این عوامل تداوم و تغییرات سیاست چین پس از خروج آمریکا از این کشور را تعیین می‌کنند. به خاطر اولویت دیپلماسی همسایگی در سیاست‌های خارجی کلی چین، احتمالاً